SỞ NÔNG NGHIỆP VÀ PTNT
TỈNH YÊN BÁI
CHI CỤC TRỒNG TRỌT VÀ BẢO VỆ THỰC VẬT

Số: 113 /TTBVTV-NV
V/v tăng cường công tác điều tra, phát hiện và phòng trừ dịch hại trên cây Tre măng Bát độ

CỘNG HOÀ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

Yên Bái, ngày 09 tháng 6 năm 2023

Kính gửi: Trung tâm Dịch vụ hỗ trợ phát triển nông nghiệp các huyện, thị xã, thành phố

Tre măng Bát độ là cây trồng chủ lực có giá trị kinh tế cao của tỉnh Yên Bái. Hiện tại diện tích trồng tre măng Bát độ toàn tỉnh đạt 5.772 ha, sản lượng măng tươi hàng năm trên 70.000 tấn. Diện tích trồng tập trung tại các huyện Trấn Yên, Lục Yên, Văn Yên, Yên Bình, Văn Chấn, trong đó, với diện tích 4.172 ha huyện Trấn Yên là địa phương có vùng trồng tập trung và diện tích lớn nhất của tỉnh. Trên cây Tre măng Bát độ có một số đối tượng sâu, bệnh gây hại làm ảnh hưởng trực tiếp đến sinh trưởng phát triển, năng suất, sản lượng, giá trị của cây như: Châu chấu tre, vòi voi đục măng, bệnh thối măng, bệnh vàng lá... Để bảo vệ sản xuất, nâng cao năng suất, sản lượng, giá trị của tre măng Bát độ, Chi cục Trồng trọt và Bảo vệ thực vật đề nghị Trung tâm Dịch vụ hỗ trợ phát triển nông nghiệp các huyện, thị xã, thành phố; các cơ quan chuyên môn liên quan phối hợp, thực hiện một số nội dung như sau:

1. Tăng cường công tác điều tra, phát hiện dịch hại trên cây Tre măng Bát độ để nắm chắc diễn biến của dịch hại và hướng dẫn các biện pháp phòng trừ, đặc biệt trên 2 đối tượng gây hại chính: Châu chấu tre và bệnh thối măng.

2. Phối hợp với các cơ quan chuyên môn liên quan, chính quyền cơ sở tăng cường công tác kiểm tra theo dõi và thông báo, hướng dẫn các biện pháp phòng trừ. Hướng dẫn các chủ rừng, người sản xuất thường xuyên, chủ động kiểm tra vùng trồng tre, áp dụng các biện pháp kỹ thuật phòng trừ an toàn, hiệu quả theo hướng dẫn kỹ thuật phòng trừ tạm thời của Chi cục *(gửi kèm theo)*.

3. Thường xuyên báo cáo về Chi cục Trồng trọt và Bảo vệ thực vật, các đơn vị liên quan trên địa bàn về diễn biến tình hình dịch hại, triển khai tổ chức phòng trừ nhằm nâng cao hiệu quả trong công tác bảo vệ sản xuất cây Tre măng Bát độ trên địa bàn.

Chi cục Trồng trọt và Bảo vệ thực vật đề nghị Trung tâm dịch vụ hỗ trợ phát triển nông nghiệp các huyện, thị xã, thành phố; các đơn vị liên quan quan tâm phối hợp chỉ đạo và triển khai thực hiện./.

Nơi nhận:
- Như trên;
- Sở Nông nghiệp và PTNT;
- UBND các huyện, thị xã, thành phố;
- Phòng Nông nghiệp và PTNT các huyện, Phòng Kinh tế thị xã, thành phố;
- Chi cục Kiểm lâm;
- Trung tâm Khuyến nông;
- Đ/c Chi cục trưởng;
- Lưu: VT, NV.

KT. CHI CỤC TRƯỞNG
PHÓ CHI CỤC TRƯỞNG

SỞ NÔNG NGHIỆP VÀ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN YÊN BÁI
CHI CỤC TRỒNG TRỌT VÀ BẢO VỆ THỰC VẬT

Phạm Đình Vinh

HƯỚNG DẪN
KỸ THUẬT PHÒNG TRỪ MỘT SỐ ĐỐI TƯỢNG
DỊCH HẠI CHÍNH TRÊN CÂY TRE MĂNG BÁT ĐỘ

(Ban hành kèm theo công văn số:113 /TTBVTV-NV ngày 09 tháng 6 năm 2023 của Chi cục Trồng trọt và Bảo vệ thực vật Yên Bái)

1. Châu chấu tre

a. Đặc điểm gây hại

Trưởng thành có cánh nên thường bay lên cành, ngọn cây gây hại, chúng thường ăn lá bánh tẻ, trưởng thành thường giao phối ở trên tán lá, sau đó bay xuống lớp thảm mục ở xung quanh bụi cây Bát độ để đẻ trứng.

Ấu trùng ở tuổi 1 - 2 thường tập trung xung quanh gốc cây Tre măng Bát độ, ăn lá cỏ và cỏ tranh non để lại phần gân lá; từ tuổi 3 đến tuổi 5 châu chấu bắt đầu di tản thành đàn nhỏ và bắt đầu nhảy lên cành và tán lá cây gây hại chủ yếu ở lá non và lá bánh tẻ. Tuổi 6, tuổi 7 gây hại mạnh nhất, ăn trụi cả lá.

Hình ảnh các pha sinh trưởng của Châu chấu tre

b. Thời điểm phát sinh, gây hại

Loài Châu chấu tre chỉ có 1 thế hệ/năm, do đó ấu trùng xuất hiện từ đầu tháng 4 đến tháng 6, con trưởng thành xuất hiện từ cuối tháng 6, số lượng con trưởng thành xuất hiện nhiều nhất từ giữa tháng 7 đến đầu tháng 8 và giảm dần sau khi đẻ trứng vào cuối tháng 8.

c. Biện pháp phòng trừ

(1) Biện pháp vật lý (thủ công)

Khi phát hiện đồi măng bị Châu chấu bắt đầu gây hại dưới 25% diện tích tán lá, có thể tiến hành đặt các hố bẫy để thu bắt con trưởng thành. Thời gian bắt đầu từ cuối tháng 5 khi ấu trùng ở tuổi 4 và con trưởng thành xuất hiện gây hại.

Tiến hành đào các hố, dọn sạch thực bì xung quanh hố với kích thước (dài, rộng và sâu) 0,5 x 0,5 x 1 m. Với độ sâu hố như trên làm cho Châu chấu tre khi rơi xuống hố sẽ không nhảy ra ngoài. Thành phần mồi bẫy là hỗn hợp muối amoni tạo mùi khai (hoặc sử dụng nước tiểu), NaCl trộn với bùn ẩm, phía trên có phủ một lớp lá tươi. Tại các khu vực không chăn thả gia cầm có thể trộn thêm thuốc trừ sâu để giết Châu chấu ngay tại hố bẫy. Định kỳ có thể 2 - 3 ngày kiểm tra hố để thu bắt Châu chấu tre và bổ sung thêm muối amoni.

Hố bẫy được rắc muối amoni và phủ cỏ tươi thu hút con trưởng thành

(2) Sử dụng thuốc sinh học, hoá học

- Dùng thuốc chứa chế phẩm sinh học

Sử dụng chế phẩm sinh học có thành phần nấm xanh để phun: *Metarhyzium anisopliae* hoặc thuốc sinh học *Bitadin WP* khi phát hiện số lượng Châu chấu bắt đầu phát triển. Sử dụng các loại chế phẩm và thuốc sinh học ưu điểm ít gây hại cho môi trường, ít gây độc cho vật nuôi cũng như con người.

- Sử dụng thuốc hóa học

Tạm thời sử dụng một số loại thuốc có chứa hoạt chất *Abemectin* (Aremec 45 EC, Binhtox 3.8 EC, BP Dy Gan 5.4 EC Catex 3.6 EC...); *Emamectin benzoate* (Angun 5 WG, Comda gold 5 WG, Dylan 2 EC, Eagle 20 EC, Fastish 116 WG...) để phòng trừ. Tuy nhiên đối với các sản phẩm khai thác làm thực phẩm như măng tre Bát độ cần hạn chế việc sử dụng các loại thuốc bảo vệ thực vật hoá học để hạn chế lượng tồn dư thuốc trong sản phẩm măng.

Lưu ý: Đọc kỹ hướng dẫn sử dụng trên bao bì, thực hiện theo nguyên tắc 4 đúng.

2. Bệnh thối măng

a. Triệu chứng

Những bụi có măng bị bệnh rất chậm lớn và thường không phát triển cao như những cây măng khỏe khác. Những thân măng cao hơn bị bệnh thường xuất hiện các vệt màu nâu trên bẹ măng. Vết bệnh nâu tím chạy dọc theo mép của bẹ măng trên mỗi thân măng (cao 15 - 20 cm), gần sát với mặt đất. Măng mới mọc ở giai đoạn này được bọc kín bởi các bẹ măng. Vết bệnh cũng hình thành từ đầu ngọn măng và ở mép rìa mỗi bẹ măng. Những vết bệnh này lan rất nhanh, và dẫn đến thối toàn bộ bẹ măng ở phía ngoài.

Ở giai đoạn này măng mới mọc, bẹ măng mọc xếp chồng lên nhau quanh thân măng, sát nhau. Do đó nấm bệnh lan từ bẹ nọ sang bẹ kia rất nhanh chóng, từ bẹ sát mặt đất đến các bẹ bên trong thân măng. Ngoài ra do phần măng bên trong khá mềm, chứa nhiều nước, khi nấm bệnh xâm nhiễm sẽ lây lan rất nhanh, làm biến màu, từ màu trắng vàng chuyển sang nâu, nâu đen và thối rữa. Khi nấm bệnh xâm nhiễm nặng ở giai đoạn sinh trưởng, nấm bệnh làm cho măng không phát triển, lây lan ra toàn bộ thân măng và dần dần gây thối.

Triệu chứng măng bị nấm bệnh xâm nhiễm và gây hại

b. Biện pháp phòng trừ

(1) Biện pháp thủ công

Biện pháp thủ công nên được thực hiện định kỳ và thường xuyên 1 - 2 tháng/lần trong quá trình chăm sóc. Tuy nhiên trong thời gian bắt đầu vào vụ măng mới (từ đầu tháng 7) cần thực hiện triệt để như tiến hành dọn sạch, chặt tỉa những thân, cành bị bệnh hại, dọn thực bì, xới đất và vun gốc. Đặc biệt trong giai đoạn khai thác, cần chặt bỏ những cây măng bị bệnh, thu gom các phế phẩm sau khi chặt măng thành từng đống nhỏ, cách xa gốc măng nhằm loại bỏ nguồn lây nhiễm từ các gốc măng cũ và từ các phế phẩm sau khai thác măng bị thối nhũn để lại trên nền rừng. Do thời gian này tại địa phương lượng mưa nhiều, độ ẩm luôn được duy trì tạo điều kiện thuận lợi cho nấm bệnh lây lan và phát triển mạnh. Vì vậy có thể kết hợp rải chế phẩm sinh học có chứa nấm đối kháng nấm bệnh như *Trichoderma* sp. vào các đống phế phẩm trên nền rừng để hạn chế lây lan nấm bệnh.

(2) Sử dụng chế phẩm sinh học

Sử dụng ngay từ khi bắt đầu vụ măng mới vào đầu tháng 7, đặc biệt sau lần khai thác măng đầu tiên. Do quá trình khai thác chưa đúng kỹ thuật (chưa cắt sát phần thân ngầm), phế phẩm chưa được thu gom, để rải rác quanh các bụi măng kết hợp với độ ẩm cao dẫn đến nấm bệnh phát triển và lây lan mạnh từ lần khai thác thứ 2. Có thể sử dụng chế phẩm sinh học có thành phần là nấm đối kháng *Trichoderma* sp. (Podesta 200 WP, Biobus 100 WP...) hoặc một số loại chế phẩm có bổ sung thêm vi khuẩn đối kháng nấm bệnh *Bacillus* sp. Liều lượng sử dụng 200 - 300 g/bình 16 lít, 3 bình/1.000 m^2, phun ướt đều các bụi măng, đặc biệt là những gốc có phát hiện ngọn măng bị thối cần chặt bỏ và phun đẫm những vị trí đó. Do đây là các chế phẩm sinh học, hoàn toàn an toàn đối với sản phẩm măng, sau khi phun 1 - 2 ngày vẫn cho khai thác măng. Trong giai đoạn khai thác măng, bắt đầu sau khi khai thác lứa 1 và 2 là thời điểm bệnh phát triển mạnh, do đó ngay khi khai thác lứa 1 cần tiền hành phun ngay để phòng bệnh.

Nên phun lặp lại từ 2 - 3 lần trong suốt giai đoạn khai thác măng. Sử dụng các loại chế phẩm và thuốc sinh học ưu điểm ít gây hại cho môi trường, ít gây độc cho vật nuôi cũng như con người.

(3) Sử dụng thuốc hóa học

Chỉ tiến hành khi hai biện pháp trên thực hiện không hiệu quả, tỷ lệ bị bệnh vẫn ở mức cao, tiến hành phòng trừ nấm bệnh bằng thuốc hóa học. Có thể sử dụng một số loại thuốc có hoạt chất *Mancozeb* (Dipomate 80 WP, Manando 80 WP, Manozeb 80 WP...) *và Difenoconazole* (Kacie 250 EC, Score® 250 EC, Goldnil 250 EC...)... để phòng trừ nấm bệnh. Việc sử dụng các loại thuốc hóa học có hiệu quả khá rõ rệt trong giai đoạn khai thác măng, giúp giảm tỷ lệ gốc măng bị bệnh thối xuống mức thấp nhất. Tuy nhiên đối với các sản phẩm măng tre Bát độ làm thực phẩm xuất khẩu cần hạn chế tối đa việc sử dụng các loại thuốc bảo vệ thực vật khi chưa có các phân tích đánh giá của cơ quan chuyên môn về lượng tồn dư thuốc bảo vệ thực vật trong sản phẩm măng nếu sử dụng thuốc hóa học.

Lưu ý: Khi sử dụng các loại chế phẩm sinh học phải đọc kỹ hướng dẫn sử dụng trên bao bì và thực hiện theo nguyên tắc 4 đúng.

(Nguồn tài liệu: Ứng dụng kết quả nghiên cứu của Đề tài khoa học (sử dụng nguồn kinh phí sự nghiệp khoa học của tỉnh Yên Bái): "Nghiên cứu các đối tượng sâu, bệnh hại chính và đề xuất các biện pháp phòng trừ tổng hợp nhằm góp phần phát triển bền vững măng tre Bát độ tại tỉnh Yên Bái" do Trung tâm Nghiên cứu và Bảo vệ rừng thực hiện tại tỉnh Yên Bái .